

ПРОПОЗИЦІЇ
до проекту Закону України «Про примусове виконання рішень»
(реєстр. № 5660 від 14.06.2021 р.)

Законопроект розроблено з метою комплексного удосконалення процесу примусового виконання рішень шляхом розширення повноважень приватних виконавців та полегшення доступу до професії приватного виконавця; цифровізації процесу примусового виконання рішень; визначення особливостей виконання окремих категорій рішень.

Визнаючи необхідність запровадження дієвого механізму гарантування виконання судових рішень, вважаємо за доцільне зазначити наступне.

1. Стаття 55 Конституції України гарантує кожному право на судовий захист своїх прав. Частина 5 статті 124 Конституції України в імперативній формі встановлює обов'язковість до виконання на всій території України судових рішень, ухвалених іменем України. Це зобов'язує усіх суб'єктів публічного та приватного права до неухильного виконання судових приписів, врахування їх при вчиненні дій правового характеру, визначення їх правосуб'єктності у конкретних правових реаліях.

Виконання рішень судів врегульовано окремим Законом України „Про виконавче провадження”, яким визначається умови і порядок виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), що відповідно до закону підлягають примусовому виконанню у разі невиконання їх у добровільному порядку.

Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень, врегульовано процесуальними кодексами України (ЦПК України, КАС України, ГПК України), зокрема в частині набрання судовими рішеннями законної сили, порядку оформлення судових рішень, виконавчих листів, негайного виконання окремих судових рішень, відстрочення і розстрочення виконання судових рішень, порядку здійснення судового контролю за виконанням судових рішень та ін.

Додатково КАС України надано право учасникам виконавчого провадження (крім державного виконавця) та особам, яких залучають до проведення виконавчих дій, звертатися до адміністративних судів із позовною заявою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби порушено їхні права, свободи чи інтереси, а також якщо законом не встановлено інший порядок судового оскарження рішень, дій чи бездіяльності таких осіб (стаття 181).

2. Низка положень проекту дублює норми чинного закону «Про виконавче провадження» № 1440- VIII від 02.06.2016 р. Так, наприклад, поняття виконавчого провадження, запропоноване у проекті та положення статті 1 Закону «Про виконавче провадження».

Статтею 2 Закону «Про виконавче провадження» визначено засади виконавчого провадження, які співпадають із принципами примусового виконання рішень, які перераховані у частині 2 статті 4 проекту. Примусове виконання рішень здійснюється з дотриманням принципів: 1) верховенства права; 2) законності; 3) незалежності; 4) справедливості, неупередженості та об'єктивності; 5) обов'язковості виконання рішень; 6) диспозитивності; 7) гласності та відкритості примусового виконання рішень; 8) розумності строків примусового виконання рішень; 9) співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями; 10) забезпечення права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних виконавців, приватних виконавців.

3. Пропоноване проектом визначення поняття «Єдиний реєстр боржників» як «систематизованої бази даних про боржників, що є складовою автоматизованої системи виконавчого провадження та ведеться з метою оприлюднення у режимі реального часу інформації про невиконані зобов'язання боржників та запобігання відчуженню боржниками майна», повністю співпадає зі змістом частини 1 статті 9 Закону «Про виконавче провадження».

4. Додаткового аргументування потребує пропозиція щодо наділення приватного виконавця такою ж компетенцією як і державного.

Так, відповідно до вимог чинної статті 5 Закону України «Про виконавче провадження», приватний виконавець не має права здійснювати: примусове виконання рішень про відібрання і передання дитини, встановлення побачення з нею або усунення перешкод у побаченні з дитиною; рішення за якими боржником є держава, державні органи, Національний банк України, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, державні та комунальні підприємства, установи, організації, юридичні особи, частка держави у статутному капіталі яких перевищує 25 відсотків, та/або які фінансуються виключно за кошти державного або місцевого бюджету; рішень, за якими боржником є юридична особа, примусова реалізація майна якої заборонена відповідно до закону; рішень адміністративних судів та рішень Європейського суду з прав людини тощо.

Також варто зазначити, що 20.05.2021 прийнято за основу у першому читанні проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень приватних виконавців» (реєстр. № 4330 від 05.11.2020 р.), у якому передбачено поступове розширення повноважень приватного виконавця.

5. Потребує визначення організаційно-правова форма бюро приватного виконавця чи їх об'єднання, оскільки положення статті 29 проекту не дозволяють однозначно зрозуміти відмінність між діяльністю приватного виконавця, який здійснює діяльність індивідуально як самозайнята особа, у складі бюро, в якому він є одноосібним засновником, чи у складі об'єднання.

6. Текст проекту не співпадає з текстом у порівняльній таблиці до нього. Зокрема, у частині внесення змін до Податкового та Митного кодексів України, які включені до порівняльної таблиці, але у проекті відсутні.

**Інститут законодавства
Верховної Ради України**